гімназії взяли участь у Всеукраїнському конкурсі «Екологічна грамотність», який проводить ТОВ «Всеосвіта». Ми пишаємося призеркою цього конкурсу Чернецькою А., ученицею 7-Б класу.

У екологічному challenge «ECO-FRIENDLI SCHOOL» бере участь вся гімназійна громада: педагоги, учні та батьки. Протягом останніх років команда гімназії-інтернату «На крилах веселки» (капітан – учень 10 класу Шульгай Володимир), бере участь у міському біологічному турнірі шкіл міста «Хочу все знати». В рамках турніру учні отримували установки на раціональне природокористування, ознайомлювались з видовою багатоманітністю природного простору і його захистом. Команда була визнана найкращою і гідно посіла І місце серед шкіл міста, за що була нагороджена Дипломом І ступеня.

Гімназисти вибороли призові місця в екологічному конкурсі «Обери чисте майбутнє» в номінації «Сувенір, виріб «Вдихни нове життя в сміття».

Цікавим і захоплюючим є гімназійний проєкт «Центр «Н2О» у відділі біології Київського палацу дитячої творчості.

Вважаю, що систематична участь учнів у різних районних конкурсах та фестивалях свідчить про те, що формується й розвивається екологічно свідома, освічена особистість, яка прагне навчатись сама, а отже, зможе навчити й іншого.

Сьогодні можна з гордістю сказати про те, що ті знання і вміння, які учні опановують у гімназії, формують екологічно свідомих громадян нашої держави, які вміло будуть опікуватися її майбутнім, а значить – ми будемо жити в збалансованому довкіллі, де завжди пануватиме рівновага.

Вікторія Никитенко

«АФГАНСЬКИЙ ВУЗОЛ» У ПОЛІТИЦІ СРСР

Після Другої світової війни військові контингенти СРСР брали участь у 24 локальних війнах та збройних конфліктах у 16 країнах. Партійно-радянське керівництво офіційно визнало цей факт лише у червні 1989 р. Одним із прикладів такої участі є радянська інтервенція до Афганістану.

Військово-політична спецоперація СРСР в Афганістані займає особливе місце, її унікальність обумовлена, по-перше, масштабом, тривалістю, кількістю залучених сил, по-друге, конкретними політичними, ідеологічними, психологічними, кліматичними та рельєфними умовами, в яких вона проводилася. По-третє, це була своєрідна і остаточна планетарна сутичка між наддержавами – СРСР і США – в рамках «холодної війни». По-четверте, саме в Афганістані СРСР була першою країною світової спільноти у XX ст., яка зіткнулася з міжнародним тероризмом,

войовничим ісламським фундаменталізмом та наркотероризмом, проти чого світова спільнота спрямовувала значні сили з початку XXI ст. По-п'яте, спецоперація не має рівних за змістом наслідків як зовнішнього, так і внутрішньополітичного, соціального характеру для СРСР та України [6].

На середину 1970-х рр. «холодна війна» досягла апогею. Проте це протиборство не визначило, та й не могло, в умовах паритету ядерного, загальновійськового потенціалу, встановити переможця. Тоді США застосували нову стратегію – «конфлікту низької інтенсивності» (КНІ). Її концепція – «це обмежена політико-військова боротьба для досягнення політичних, соціальних, економічних або психологічних цілей». Вона носить тривалий характер і включає в себе весь спектр як мирних, так і силових заходів [3, с. 145]. Такий підхід повністю відповідав настановам директиви 68 Ради національної безпеки США (далі – РНБ США, утворена 1947 р.) від 14 квітня 1950 р., яка стала базовою на повоєнні роки. Головна мета полягала в тому, щоби «свідомо втягнути Радянський Союз у війну в найближчому майбутньому». Розрахунок також робився на «відкриту психологічну війну з метою викликати масову зраду стосовно Совєтів» [5, с. 90].

Після Гельсінської зустрічі 1975 р. «Афганський вузол» став найвразливішим місцем у світовій політиці. Геополітичне розташування Афганістану [3, с. 146] було таким, що на цій землі перетиналися інтереси всіх завойовників. Переживши численні трагедії та потрясіння, Афганістан нарешті розробив власний шлях розвитку. Постійні війни сформували гордий, войовничий народ, якого ніхто не встиг завоювати. У той же час Афганістан став країною, в якій були зосереджені всі суперечності сучасного світу – ідеологічні, політичні, економічні, соціальні, релігійні.

Афганістан посів важливе місце в стратегічних планах Пентагону. Операція «Гіндукуш», розроблена НСС США в 1948 р., передбачала широкий спектр заходів, спрямованих на зміцнення позицій США в цьому важливому геополітичному регіоні. Однак США не змогли змусити Афганістан відмовитися від співпраці з СРСР та регулювати відносини з Пакистаном по «лінії Дюранда», а також залучити його до своїх військово-політичних блоків – СЕАТО та СЕНТО. Тоді секретна анти-афганська діяльність активізувалася. У 1973–1977 рр. зусиллями ЦРУ в пакистанських таємних таборах підготували понад 6000 бойовиків для відправки в Афганістан, в країні була створена розгалужена розвідувальна мережа [6].

Історико-теоретичний аналіз виникнення та розвитку будь-якої військово-політичної кризи показує, що вона базується як на довгострокових, так і на ситуаційних причинах. Стосовно Афганістану це була довготривала «холодна війна» та Саурська (квітнева) «революція» 1978 р. Саурійська «революція», а фактично військовий переворот, який здійснила Народна демократична партія Афганістану з метою побудови соціалізму, спричинила громадянську війну. НДПА не була готова до впровадження, і народ не був готовий прийняти соціалістичні

нововведення в традиційних племінних, релігійних, національних, соціальних умовах Афганістану. 1979 р. «революція» зіткнулася з прірвою.

Політичний зміст спецоперації визначався насамперед ідеологічним протиборством світових систем. Протягом багатьох років політика зовнішніх відносин та безпеки СРСР будувалася переважно на основі ідеологічних догм. Їм підпорядковувались державні інтереси. Зусилля СРСР з підтримки дружніх режимів були більшими, ніж зусилля стосовно зміни режимів в інших країнах. Особлива увага приділялася країнам соціалістичної співдружності. До 1978 р. СРСР вже мав досвід підтримки своїх ідеологічних союзників у В'єтнамі, на Кубі, в Угорщині та Чехословаччині. Дії військ ОВД під час подій в Угорщині і Чехословаччині майже не принесли ускладнень на міжнародній арені. Москва з квітня 1978 р. фактично вже зарахувала Афганістан до соціалістичного табору [1, с. 16].

Спецоперацію відрізняли від попередніх воєнно-політичних акцій СРСР й інші важливі особливості. Помилковим виявився прогноз Москви щодо реакції світової спільноти. Несподіваним для неї став безпрецедентний за масштабами і жорсткістю осуд введення ОКРВ, а також надання допомоги антиурядовим силам в Афганістані.

2 січня 1980 р. РНБ затвердила 26 заходів США проти СРСР та Афганістану. В концентрованому вигляді це: не визнавати уряд ДРА та заморозити всі види допомоги; засудити СРСР в ООН; відмовитися від обговорення в конгресі договору ОСО-2; тимчасово заморозити всі двосторонні переговори і візити на вищому рівні, передачу передових технологій; обмежити кредити; бойкотувати Олімпіаду – 80 у Москві; надати термінову допомогу Пакистану; прийняти таємну програму забезпечення НЗФ в Афганістані зброєю, боєприпасами радянського виробництва з Єгипту і Китаю тощо [2, с. 325–327]. Відтак ОКРВ довелося воювати не просто з душманами, а й по суті протистояти об'єднаному потенціалу США та їх союзників.

Вперше після Другої світової війни СРСР не зміг відстояти дружній режим у сусідній країні. Використання США «нетрадиційних» засобів боротьби свідчило про кульмінацію «холодної війни», коли все можливе кинулось до масштабів перемоги, незалежно від наслідків чи збитків, було нанесено власному народу та світовій спільноті. Джин тероризму, випущений в Афганістані, почав існувати незалежно в ранзі світового тероризму, внаслідок чого відбулися події 11 вересня 2001 р. Розіграш «ісламської карти» дав ісламським фундаменталістам впевненість, що навіть наддержави можуть бути переможені терором, саботажем та наркоманом.

Відразу після закінчення спецоперації майже ніхто не хотів говорити про Афганістан ні перед мікрофоном журналіста, ні на сторінках газет, а тим більше в спогадах. Багато ще потрібно зрозуміти, багатьох все-таки болючих аспектів, багатьох потрібно розібрати. Для кожного солдата,

прапорщика та офіцера, який воював в Афганістані, слово «Афганістан» означає не лише назву країни. Воно набагато місткіший і включає весь спектр почуттів і спогадів, які переплітаються між собою: біль і захоплення, мужність і боягузтво, військове братство і зрада, страх і ризик, жорстокість і співчуття. Вони повинні були терпіти все це в цій країні. Певне осмислення політичних та військових подій, їх оцінка та систематизація відбулися після закінчення спецоперації. Однак повної і, що найголовніше, правдивої історії про спецоперацію СРСР в Афганістані ще не написано. Це не дивно, адже навіть семи десятиліть було недостатньо для проведення глибокого політичного аналізу Другої світової війни. Існуюча біполярність призводить до подвійних стандартів у висвітленні та поясненні причин, перегонів, результатів, уроків війн, збройних конфліктів радянського періоду.

Список використаних джерел

1. Василенко Д. П. На афганській стежці / Д. П. Василенко // Вісник КДПУ імені Михайла Остроградського. – 2008. – Вип. 2. – С. 15–17.
2. Коміренко Д. І. Женевські угоди про врегулювання в Афганістані 1988 // Українська дипломатична енциклопедія: у 2-х т. / редкол.: Л. В. Губерський (голова). Т. 1. – К.: Знання України, 2004. – 760 с.
3. Костиря А. Воєнно-політична спецоперація СРСР в Афганістані (1979–1989 рр.) як кульмінація «Холодної війни» / А. Костиря // Політичний менеджмент. – 2008. – № 1. – С. 144–157.
4. Спольников В. Н. Афганистан. Исламская оппозиция: истоки и цели. – Москва: Наука, 1990. – 192 с.
5. Червонописький С. «Афганська проблема» і політичний волюнтаризм / С. Червонописький // Політичний менеджмент. – 2005. – № 5. – С. 87–102.
6. Червонописький С. В. Наслідки воєнно-політичної спецоперації СРСР в Афганістані: соціально-політичний аспект [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://history.org.ua/LiberUA/978-966-492-209-5/26.pdf

Вікторія Никитенко

ВИЗВОЛЕННЯ ГАЙСИНЩИНИ ВІД НАЦИСТСЬКИХ ЗАГАРБНИКІВ

Події часів Другої світової війни залишили значний відбиток в історичній пам’яті всього українського народу: з одного боку, неординарність подій та їх значущість в історії країни, а з іншого – щось невловимо-зворушливе, те, що не дає спокійно й розважливо, без емоцій і переживань сприймати їх як віддалене в часі та майже не актуальне. Так завжди буває, коли йдеться про пам’ятні дні, пов’язані з Другою світовою